

Fastighetsberättelse Öljuhult 3:5 och 3:7

av Magnus och Dagmar Åman

Historia

Dessa två tomter hyste var sitt boende som syns på flygfotot som togs 1937, året efter avstyckning från kyrkans mark som idag utgör skogen bakom dessa tomter.

Det vita huset med trapptornet (3:5) verkar att ha haft ett kök på vardera våning, alltså två lägenheter. Det mindre huset, 'torpet' (3:7) hade lite odlad mark invid vägen, bredvid slöjdskolan som låg uppe vid vägen. Både torp och skolan är numera borta, även om en del spår kvarstår.

Tvärs över vägen syns brädgården med ångmaskindrivet sågverk, som var i drift 1935-1949 i regi av dåvarande ägare, trävaruhandlare Carl Olof Elofsson (*1877 +1954).

Byggåret fastställs till 1924, vi tror att det vita huset har en längre historia än så här, men har inte funnit konkreta bevis. Det vi slogs av då vi övertog huset, och började åtgärda en del vattenskador, var att det var byggt på bästa sätt, högt uppe på en torr granitsockel, rejäla timmerväggar och plank. Vi fann inga 'konstiga lukter' trots att flera generationer hade slarvat med underhåll före oss. Så vi föll pladask och förälskade oss i detta vänliga hus som tog hand om oss i gengäld.

Vatten

Då vi tog över, skulle vattnet hämtas ur den grävda brunnen, med hjälp av gårdspump och hink. Vi planerade att borra i berget för en modern brunn men så kom en torr sommar. Grannen och bybor nämnde att även djupa brunnar fått problem med tillgång på vatten, men även att dessa för med sig vatten med många metaller som bör filtreras bort. En man tipsade oss att den grävda brunnen hade bättre vatten om man filtrerade bort organiska komponenter. Därför sitter det nu en pump i den fyra meter djupa brunnen på tomten, samt i källaren ett garnfilter, kolfilter samt UV-filter. Eftersom vi beställde en spolbil som tömde hela brunnen, så fick den en nystart, vi såg 'rock bottom' som faktiskt var klippan själv, och sedan dess har vi haft god tillgång på vatten.

Lite kurios - Andra året kom vi dit en gång på höstkanten och fann att hela baksidan blivit till en sjö, med översvämning som sträckte sig in i skogen .

Vi blev så klart bedrövade och kände oss lurade. Landskapet består av berg så att det är inte lätt att dika ut hur som helst...

Tomtens lutning från vägbanan fick oss att tro att vattnet skulle flöda bortåt, vidare in i skogen. Men det lilla diket mot grannen visade så småningom att vattnet faktiskt rann, extremt långsamt, mot vägen! Där fanns en liten dold betongtrumma i slutet på diket som gick in under grannens tomt. På grannens tomt fanns en betongbrunn som var fylld med vatten, och nere vid dess botten syntes ett annat rör som gick vidare under vägen. På andra sidan vägen, bredvid gamla brädgården, fanns ett lite oansenligt torrt dike in i skogen. Vi grävde fram mynningen på betongröret och drog ut en lång tjock klump av hårfina granrötter som sög vatten där inne och korkade igen avloppet för hela skogen bakom vårt hus. När klumpen var borta torkade tomten och skogen upp igen och diket funkade som det ska. Förr i tiden visste man att sköta sina diken. Något vi tydligen glömt bort idag.

Träd

År 2005 kom orkanen Gudrun till Ölgehult med sina 40 sekundmeter. Skogen bakom huset på kyrkans mark jämnades med marken men lyckligtvis föll bara ett träd på uthuslängan och inget på bostadshuset. Längan rubbades ur sitt läge, men fick ett provisoriskt lagat tak. Vi har säkrat stommen med vajrar, men inte kommit till den punkt då taket bytts. Huvudbyggnaden har fått prioritet.

Som man ser på flygfotot från 1937 så fanns bara en björkdunge på tomten och inga granar. Granar växer fort och den gran vi fällde vid grinden var 43 år gammal, 22meter hög och grodde från sitt frö 1975. Vi har plockat ganska många granar så att de unga ekarna skall få en chans.

Därför finns en del stubbar kvar.

Och många nya fruktträd som vi planterade 2020. Äppelträd, plommom två sorter, körsbär två sorter. På baksidan av huset finns två sorters krusbär (gröna o röda) , blåbärsbuskar och svarta vinbär. Vi har även satt potatis o lite annat grönt o gott. Jorden är bördig bakom huset. Ett äldre fruktträd som överraskade oss förra året var vildplommonträdet, krikonträdet, som växer bredvid gången.

****En kastrull, 1kg urkärnade krikon, 1/2kg socker, koka 5minuter, håll till sist i en steriliserad glasburk. Blanda i krikonsylten yoghurt naturell så blir frukosten en höjdpunkt!****

Huset

Vi har alltid velat att hus skall få leva länge, och då måste man ta hänsyn till deras ursprung, såväl i stil som material.

Här har vi renoverat varsamt, och det betyder att man finner mycket gammalt som sitter kvar. Sällskapsrummet med sin blåa bård är ett bra exempel, där innertaket består av panel av typ 'topp-rot', d.v.s plankor som ändrar bredd längs med plankan. Man monterar dessa varannan 'skavfötters', så blir helheten rak. Tapeterna där har en patina som vi också tycker om.

Det viktigaste har varit att byta vattenskadat virke, och de elkablar som varit för dåliga för 'modern belastning'. Den moderna luftvärmepumpen var en nödvändighet för att hålla frostfritt inomhus på ett ekonomiskt sätt, men har under några heta sommandagar också givit svalka som airconditioner, så den är förlåten.

Vi har en speciell förkärlek för de spröjsade 18-glas originalfönstren, där vi plockat ned och handskrapat vart och ett, varpå vi målat, glasat och kittat med linoljebaserad färg och kitt. En sådan fönsterbåge tog ca 16 timmar att renovera. Men virket under färgen är fortfarande i fint skick, så de håller i många decennier ännu, om man vill. Och linoljefärgen säger till **innan** virket under börja ta skada, genom att blekna och börja spricka. Det gör inte de luriga nyare färgerna. Och man har knappt råd att specialbeställa 18-glas fönster längre, så linoljefärg är en bra bundsförvant... (Om man ser att färgen är väldigt torr efter många år, kan man ta en svamp och stryka på kokt linolja bara, så blir ytan som nymålad!)

Vi har lagt ett helt nytt yttertak, och har bytt ut det gamla sågspånet på vinden mot ekofiber i form av lösull. Bättre isolering numera. Alla eldragningar på vinden är nya.

På ovanvåningen har innertakets gamla linoljefärg spruckit där panelvirket förr varit fuktigt, men panelen är idag torr och frisk, vi har bara inte renoverat färgen. Tänk på att innertakpanelen också utgör 'vindsgolv' men är absolut inte dimensionerat för belastning av en människa uppe på vinden. Man skall lägga ut plank på bjälklaget, som spång, och röra sig på dessa istället.

Det första rummet man kommer in i från tamburen, vardagsrummet, har fått nytt golv såväl som tak, och en hel del väggbeklädnad. En ensam eternitplatta som var knäckt, ledde i årtal och i smyg in vatten i den dolda kattvinden ovanför, vattnet rann ned och spred sig i innertaket och droppade ned på golvet lite här och där.

Detta hände ofta under regnperioder på hösten då tidigare ägare inte var på plats, så de var inte riktigt medvetna om allvaret...

Resultatet blev i allafall att vi tog beslut om att städa upp detta, när vi ändå lade nytt yttertak.

Nya dubbelkopplade specialtillverkade fönster i norrlandsfuru satte vi i detta rum, samt i sovrummet ovanför, på grund av skador som vi upptäckt i gaveln.

I detta fall hade någon ägare för mycket länge sedan (1950-tal?) slarvat med att reparera hängrännor och fönsterbleck. Fasaden började ta in vatten runt vissa fönster och röta upp en del av timmerstocken bakom panelen. Vi har därför låtit firmor öppna upp, reparera stommen noggrannt, sätta ny ytterpanel och nya fönster där.

Alla eldstäder fungerar utom den gamla vedspisen på övervåningen, för den är sprucken inuti. Den är ett fint minne men behövs egentligen inte för uppvärmning. Går dock att ersätta med en ny om så önskas, skorestenen är i bra skick.

Avlopp

Huset har en urinseparerande torrtoalett i porslin , ett val vi gjort för att slippa belasta brunnen med en vattenspolad toalett, samt tänka på kretslopp med naturen som man också gjorde förr i tiden.

Tillstånd gavs av Ronneby kommun att använda urin samt komposterad latrin på tomten som gödsel. Latrin samlas i en av två befintliga vagnar under golvet, urin hamnar i urintanken på 120 liter, den står också under golvet. Var och en har en lucka i ytterväggen för åtkomst, det är bra att hålla ett öga på stigarröret på urintanken så att man inte passerar 80%.

Bad-, Disk-, och Tvättvatten (BDT eller gråvatten) går via en pumpbrunn till sitt eget minifilterreningsverk som är placerat i ett träskjul uppe i backen med löstagbart tak, och består av en plastbehållare med lock, ett inloppsrör, spridarplatta, torvbädd, fiberduk på lecakulor och värmeslinga, samt utloppsrör.

Mer om skötsel och tekniska detaljer beskrivs i ett annat dokument.

